

28.9.2021

KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPISKELUTERVEYDENHUOLLON MAKSUJA KOSKEVA VALTIONEUVOSTON ASETUS VUODELLE 2022**1 Nykytila**

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettu laki (695/2019; jäljempänä opiskeluterveydenhuoltolaki) tuli voimaan 1.1.2021. Laissa säädetään korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä, tuottamisesta ja rahoittamisesta. Opiskeluterveydenhuollon palvelut määräytyvät terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaan. Opiskeluterveydenhuoltolain 25, 27 ja 34 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon vuosittaisen terveydenhoitomaksun, viivästymismaksun sekä käyttämättä jätetystä ajasta perittävän maksun suuruudesta.

Opiskeluterveydenhuoltolain 7 §:n 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitos huolehtii korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta valtakunnallisesti sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Saman lain 8 §:n 1 momentin mukaan Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (jäljempänä YTHS) toimii valtakunnallisena palveluiden tuottajana. Opiskeluterveydenhuoltolain 14 §:n mukaan opiskeluterveydenhuollon hyväksyttäviä kustannuksia ovat opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset ottaen huomioon laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuuseen sisältyvät tavoitteet. Opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävät kokonaiskustannukset muodostuvat opiskelijalle annettavien opiskeluterveydenhuollon palvelujen opiskelijakohtaisesta hyväksyttävästä kustannuksesta kerrottuna läsnä olevaksi ilmoittautuneiden korkeakouluopiskelijoiden määrällä.

Korkeakouluopiskelijan, joka on ilmoittautunut läsnä olevaksi oppilaitokseen tai opiskelee Maanpuolustuskorkeakoulussa muita kuin upseerin virkaan vaadittavia sotatieteellisiä ja sotilasammattillisia opintoja, on suoritettava lukukausikohtainen terveydenhoitomaksu Kansaneläkelaitokselle. Opiskeluterveydenhuoltolain 25 §:n mukaan terveydenhoitomaksun suuruus määrätään siten, että valtion rahoitusosuudella ja terveydenhoitomaksun tuotoilla katetaan 14 §:ssä tarkoitetut hyväksyttävät opiskeluterveydenhuollon kustannukset. Opiskeluterveydenhuoltolain 17 §:n 1 ja 2 momenttien perusteella opiskeluterveydenhuollon rahoitus koostuu opiskelijoiden Kansaneläkelaitokselle suorittamista 25 §:ssä tarkoitetuista terveydenhoitomaksuista ja valtion Kansaneläkelaitokselle makSAMASTA rahoituksesta. Valtion varoista rahoitetaan 77 prosenttia opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Vastaavasti opiskelijoilta perittävillä terveydenhoitomaksuilla rahoitetaan 23 prosenttia opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Terveydenhoitomaksun suuruus määrätään siten, että opiskelijoiden rahoitusosuus jaetaan arvioidulla läsnä oleviksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden määrällä. Terveydenhoitomaksu on saman suuruinen kaikille opiskelijoille. Terveydenhoitomaksun suuruudesta säädetään vuosittain ennen 30.11. annettavalla valtioneuvoston asetuksella, jotta maksun suuruus olisi sekä Kansaneläkelaitoksen että opiskelijoiden tiedossa heti seuraavan vuoden alussa.

Voimassaoleva asetus

Opiskeluterveydenhuollon maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksessa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista (835/2020). Asetus tuli voimaan 1.1.2021 samaan aikaan kuin opiskeluterveydenhuoltolaki. Asetuksen 1 §:n mukaisesti terveydenhoitomaksun suuruus vuonna 2021 on 71,60 euroa. Viivästymismaksusta säädetään asetuksen 2 §:ssä, jonka mukaan viivästymismaksun suuruus on 5,00 euroa. Käyttämättä jätetystä ajasta perittävästä maksusta säädetään 3 §:ssä, jonka mukaan maksun suuruus tilanteessa, jossa henkilö on ilman hyväksyttävää syytä jäänyt saapumatta varatulle ajalleen, on 40,00 euroa.

2 Uuden asetuksen antaminen

Terveydenhoitomaksun suuruudesta säädetään opiskeluterveydenhuoltolain 25 §:n mukaisesti vuosittain. Nyt annettavalla valtioneuvoston asetuksella kumottaisiin voimassa oleva asetus kokonaisuudessaan ja uusi opiskeluterveydenhuollon maksuja koskeva valtioneuvoston asetus annettaisiin jatkossa aina vuoden määräajaksi. Uuden asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022 ja sen on tarkoitus olla voimassa 31.12.2022 saakka. Määräaikaisen asetuksen voimassaolo päättyy automaattisesti, jolloin antamalla korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon maksuja koskeva valtioneuvoston asetus tulevaisuudessa aina määräaikaisena, välttää erikseen kumoamasta edeltävä asetus terveydenhoitomaksun suuruudesta seuraavalle vuodelle säädettäessä. Lisäksi määräaikaisena annettavan asetuksen nimikkeeseen on mahdollista tuoda mukaan asetuksen voimassaolovuosi, jota voidaan pitää käyttäjäystävällisenä ratkaisuna.

Antamalla asetus vuoden määräajaksi tulevat myös viivästymismaksun ja käyttämättä jätetystä ajasta perittävän maksun määrät säädetyiksi määräaikaisina, vaikka opiskeluterveydenhuoltolain 27 ja 34 §:ien mukaan tästä ei nimenomaisesti säädetäkään.

3 Ehdotetut säännökset ja yksityiskohtaiset perustelut

1 § Terveydenhoitomaksu. Terveydenhoitomaksun suuruudesta vuonna 2022 säädettäisiin asetuksen 1 §:ssä. Maksun esitetään olevan 71,60 euroa lukuvuodessa, eli maksu olisi saman suuruinen kuin vuonna 2021. Maksu suoritettaisiin opiskeluterveydenhuoltolain 24 §:n mukaisesti lukukausikohtaisesti. Tällöin terveydenhoitomaksuksi määräytyisi 35,80 euroa lukukautta kohden. Terveydenhoitomaksu maksetaan Kansaneläkelaitokselle.

Opiskelijakohtaisen terveydenhoitomaksun määrää tarkistetaan vuosittain toteutuneen opiskelijamäärän ja opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävien kokonaiskustannusten perusteella. Terveydenhoitomaksun määrään vaikuttavat muutokset opiskelijamäärässä sekä kustannustasossa, ja täten maksun suuruus voi vaihdella vuosittain. Terveydenhoitomaksun määrä ja rahoitusosuudet perustuvat arvioon toteutuvasta opiskelijamäärästä. Kansaneläkelaitoksen sosiaali- ja terveysministeriölle 13.9.2021 toimittaman arvion mukaan YTHS:n korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannus olisi 83,8 miljoonaa euroa vuonna 2022. Läsnä olevia opiskelijoita olisi arvion mukaan vuonna 2022 yhteensä 269 000 opiskelijaa (kevät- ja syyslukukauden keskiarvo).

Lopullinen laskelma opiskelijamääristä varmistuu vuoden 2022 huhtikuussa. Opiskelijavalintatietojen avulla kyetään kuitenkin arvioimaan suhteellisen hyvin opiskelijamäärää ennalta. On myös huomattava, että vuoden 2021 opiskeluterveydenhuollon toiminnan kustannuksia ei voida käyttää referenssinä vuoden 2022 kustannuksille, sillä parhaillaan eletään ensimmäistä vuotta nykyisessä opiskeluterveydenhuoltomallissa, ja tarkat kustannustiedot saadaan vasta YTHS:n tilinpäätöksen yhteydessä 31.3.2022 mennessä. YTHS:n tulevia toimintakustannuksia on arvioitava muun ohella YTHS:n nykyisten opiskelijakohtaisten kustannusten näkökulmasta.

2 § Viivästymismaksu. Viivästymismaksun suuruus olisi määritetty viideksi euroksi. Viivästymismaksun suuruus olisi näin ollen sama kuin se on vuonna 2021.

Opiskelijaterveydenhuoltolain 27 §:n mukaisesti viivästymismaksu voi olla enintään 15 prosenttia sen lukukauden terveydenhoitomaksun määrästä, jona maksu on opiskeluterveydenhuoltolain 24 §:n 2 momentin mukaisesti erääntynyt. Vuonna 2022 lukukausikohtainen terveydenhoitomaksu olisi 35,80 euroa, joten viivästymismaksun suuruus olisi 5,37 euroa lukukaudelta. Viivästymismaksu on pyöristetty tasan viiteen euroon opiskelijan eduksi.

3 § Käyttämättä jätetystä ajasta perittävä maksu. YTHS:llä olisi oikeus periä 40,00 euron suuruinen maksu käyttämättä jätetystä ajanvarauksesta. Käyttämättä jätetyn ajan maksun suuruus säilyisi täten samana kuin vuonna 2021. Maksu voitaisiin periä, jos henkilö on varannut ennakolta vastaanottoajan palvelun saamiseksi, mutta jättää ilman hyväksyttävää syytä saapumatta varattuna aikana vastaanotolle.

Käyttämättä jätetystä ajasta perittävää maksua on perusteltu sillä, että YTHS saisi kaikki varattavissa olevat ajat mahdollisimman hyvin muiden opiskelijoiden käyttöön, jos joku jättäisi varattun ajan käyttämättä. Korona on tuottanut YTHS:lle harmia käyttämättä jätettyinä aikoina, mutta tästä huolimatta YTHS on esittänyt, ettei ole syytä nostaa käyttämättä jätetystä ajasta perittävää maksua vuodesta 2021.

4 Vaikutukset

Voimassaolevaa valtioneuvoston asetusta korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista (835/2020) valmisteltaessa on laadittu muistio, jossa on selostettu asetuksen vaikutuksia.¹ Nyt annettavalla asetuksella opiskeluterveydenhuoltolain 25, 27 ja 34 §:n mukaisten maksujen suuruudesta säädettäisiin määräaikaisesti vuodelle 2022. Maksujen määrään ei kuitenkaan tulisi muutoksia siihen, mitä maksut ovat voimassaolevassa asetuksessa.

5 Valmistelu

Valtioneuvoston asetus korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista vuodelle 2022 on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä syksyllä 2021. Valmistelun aikana käytiin keskustelua Kansaneläkelaitoksen ja YTHS:n edustajien kanssa. Asiassa järjestettiin myös

¹ Ks. Muistio 23.11.2020, Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuja koskeva valtioneuvoston asetus.

lausuntokierros lokakuussa 2021 Lausuntopalvelu.fi -sivustolla. Lausuntopyyntö toimitettiin Kansaneläkelaitokselle, YTHS:lle, Suomen ylioppilaskuntien liitolle sekä Suomen opiskelijakuntien liitolle. Lausunnon antoivat...

Lausuntojen perusteella...

(Laintarkastus...)

Asetusesitys vietiin valtioneuvoston istuntoon xx.11.2021. Valtioneuvosto hyväksyi esityksen.

6 Voimaantulo

Asetus on annettava viimeistään 30.11.2021. Sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022 ja olla voimassa 31.12.2022 saakka.

Asetuksella kumotaan valtioneuvoston asetus korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista (835/2020).

Seuraavan kerran asetus tulee annettavaksi viimeistään 30.11.2022, jolloin säädetään vuoden 2023 opiskeluterveydenhuollon maksuista.